Lausunto
10.11.2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 277/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 121/2026 vp) täydentämisestä

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen täydentämistä (HE 277/2026 vp).

Toistamme kunnioittavasti huomiomme valiokunnalle 13.10.2026 antamastamme lausunnosta, joka koski hallituksen esitystä eduskunnalle (121/2026 vp) rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Keskitymme edelleen toimitukselliseen lähdesuojaan, joka perustuu Suomen perustuslain 12.1 §:n sananvapaussuojaan ja turvaa jokaisen oikeutta ottaa vastaan tietoa sekä tiedotusvälineiden riippumattomuutta ja toimintavapautta.

Poliisilain 5 b luvun 35 §:än osalta tulisi hallintovaliokunnan mietinnössä varmistaa, että katselukiellon alaisen viestinnän tietoja ei käytetä

Medialiitto pyytää, että hallintovaliokunta kiinnittäisi huomiota tämän lausunnon perusteluihin ja kirjaisi valiokunnan mietintöön täydennyksen esitykseen seuraavasti:

Poliisilain 5 b luvun 35 §:ään (Kuuntelu- ja katselukiellot rikostiedustelussa) lisätään uusi kolmas momentti:

- *Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvan viestin tietoja ei saa käyttää.*
- Lisäyksen myötä esityksen nykyinen poliisilain 5 b luvun 35 §:n kolmas momentti siirtyy neljänneksi momentiksi.

Lisäyksen tarkoitus olisi kieltää yksiselitteisesti ja selkeästi viranomaiselle lainvastaisesti tai vahingossa siirtyneen tietosisällön käyttäminen – edes välillisesti – myöhemmin.

Esityksen pykälien yksityiskohtaiset perustelut eivät käsittele tilannetta, jossa viranomainen on nähnyt katselukiellon alaisen viestin ja viestin tietosisällön. Esityksessä ei käsitellä tilannetta, jossa katselukiellon alainen viesti on nähty tai kuultu, vaikka viestin tietoja koskevat muistiinpanot olisi heti hävitetty ehdotetun poliisilain 5 b luvun vaatimalla tavalla, ja jossa viranomainen on omaksunut tietosisällön. Esitys mahdollistaa lähdesuojan alaisen tietosisällön hyödyntämisen myöhemmin tietoisesti tai vahingossa.

Viranomainen saa esityksen perusteella käyttöönsä laajasti uusia, tehokkaita keinoja rikostiedusteluun. Medialiiton näkemyksen mukaan nämä uudet, tehokkaat rikostiedustelun keinot edellyttävät selkeää ja informatiivista suojaa lähdesuojalle.

Hallintovaliokunnan tulisi lainsäädännöllä varmistaa ja viestiä, että katselukiellon alaisen viestinnän tietoja ei käytetä, eikä hyödynnetä myöhemmin. Esityksessä oikeusturvatakeet perusoikeussuojan varmistamiseksi jäävät rakentamatta lainsäädäntöön. Tavoitteena tulisi olla selkeä sääntely, joka on informatiivinen ja ohjaa viranomaistoimintaa, rikostiedustelijoita, myös käytännön tiedustelutyössä.

Hallintovaliokunta korosti keväällä toimivia oikeusturvajärjestelyjä uhkaperusteisen rikostiedustelun sääntelyssä

Medialiitto kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota valiokunnan omaan 22.5.2026 lausuntoon (HaVL 12/2026 vp), joka liittyi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 50/2026 vp). Hallintovaliokunta korostaa lausunnossaan oikeusturvajärjestelyn riittävyyttä. Valiokunta on todennut muun muassa, että ”uhkaperusteisessa rikostiedustelussa korostuvat toimivat oikeusturvajärjestelyt sekä tehokas ja asianmukainen valvonta”. Hallintovaliokunnan mukaan uhkaperusteista rikostiedustelua koskevaa tavallista lainsäädäntöä säädettäessä tulevat noudatettaviksi perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten mukaiset lain täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta, perusoikeuteen puuttuvan rajoituksen hyväksyttävyyttä ja suhteellisuutta, perusoikeuden ydinalueen koskemattomuutta sekä oikeusturvajärjestelyjen riittävyyttä koskevat vaatimukset.

Eduskunta on kiinnittänyt aktiivisesti huomiota lähdesuojan turvaamiseen

Perustuslakivaliokunta, lakivaliokunta ja talousvaliokunta ovat vahvistaneet lähdesuojaa eri tilanteissa syksyllä 2025. Medialiitto viittaa erityisesti lakivaliokunnan mietintöön LaVM 12/2025 vp., talousvaliokunnan mietintöön TaVM22/2025 vp. ja perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 30/2025 vp.

Lakivaliokunta on 5.11.2025 mietinnössään, LaVM 12/2025 vp., joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi, tehnyt lakiin perustuslakivaliokunnan

lausunnon pohjalta viranomaisen tiedonsaantioikeutta selkeästi rajaavat kirjaukset (*Tarkastusvirastolla ei kuitenkaan ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja.*) pykäliin 3 § ja 5 §.

Talousvaliokunta on niin ikään tehnyt 2.12.2025 mietinnössään, TaVM 22/2025 vp., joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta, lakiin huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta viranomaisen tiedonsaantioikeutta selkeästi rajaavan kirjauksen (*Huoltovarmuuskeskuksella ei ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja.*) pykälään 22 §.

Perustuslakivaliokunnan lausuntojen perusteella valiokunnan vallitseva Suomen perustuslakiin pohjautuvaa näkemys on, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on todennut, että lähdesuojan huomioon ottaminen lainsäädäntöä sovellettaessa ei voi nojautua pelkkiin perustelumainintoihin (PeVL 30/2025 vp.). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan asiallisesti huomiota muun muassa epäselvyyden poistamiseen.

Hallituksen mukaan lähdesuoja tulee varmistaa lain tasolla, kun säädetään perusoikeuksia koskevista toimenpiteistä ja rajoituksista

Medialiitto kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota Suomen hallituksen selkeään esitykseen eduskunnalle laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta (HE 50/2026 vp) säännöskohtaisiin perusteluihin kirjattuun kantaan. Hallituksen mukaan ”riittävien oikeusturva- ja valvontajärjestelyiden turvaamiseksi lainsäädännössä tulee säätää myös muista menettelyllisistä takeista, esimerkiksi velvollisuudesta ilmoittaa tiedonhankinnasta tiedonhankinnan kohteelle, yksilön mahdollisuudesta erityisten oikeussuojakeinojen käyttöön ja toimivaltuuksien käytön dokumentointivelvoitteesta, samoin kuin rajoituksista toimivaltuuksilla saadun tiedon käytölle tai muiden perusoikeuksien suojaamiseen palautuvista rajoituksista tiedonhankinnalle esimerkiksi lähdesuojan turvaamiseksi”.

Hallituksen esityksen (HE 50/2026 vp) säännöskohtaiset perustelut ohjaavat lakeja valmistelevia ministeriöitä, lakiesityksiä antavaa hallitusta ja laista päättävää eduskuntaa – ja myös hallintovaliokuntaa – niiden huolehtiessa, että lähdesuoja varmistetaan lain tasolla, kun säädetään perusoikeuksia koskevista toimenpiteistä ja rajoituksista esimerkiksi viranomaisen tiedonsaanti-, tiedonhankinta- ja tarkastusoikeuksiin liittyen.

Medialiitto korostaa, että perusoikeuksiin puuttuvista toimenpiteistä ja rajoituksista säädettäessä tulee lähdesuojan turvaamisen tapahtua lain tasolla, koska tuomioistuinmenettely ei ole aina käytössä. Lisäksi lainsäädännössä säätäminen

selventää viranomaisen toimivaltuuksien rajoja, kun kysymys on perusoikeuksiin puuttuvista toimenpiteistä ja rajoituksista. Selkeys on käytännössä omiaan vahvistamaan myös luottamusta viranomaisen, kuten poliisin, toimintaan.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Ismo Huhtanen
toimialajohtaja, uutismedia

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 21 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,2 miljardia euroa.